

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20

القاضي سليم جبران

رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ז בתשרי התשע"ד
1 באוקטובר 2013

השופט סלים ג'ובראן

יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ת"מ 128/20

העותר: עו"ד שלום שבתאי

נגד

המשיבים:

1. מר שמחה יוסיפוב – ראש עיריית אור עקיבא
2. "למען הקשיש גיל הזהב אור עקיבא" – ע"ר
3. "יפתח – יחידה לפיתוח כלכלי אור עקיבא" – ע"ר

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר, יו"ר ועדת הבחירות באור עקיבא, כי יינתנו צווי מניעה נגד המשיב 1 (להלן: המשיב 1 או ראש העיר) בשל הפרות מרובות של הסעיפים 2א, 8, 9, 10 ו-11 לחוק הבחירות.
2. מלבד הצווים אותם מבקש העותר נגד המשיב 1, הוא מציין עוד מקרים רבים בהם המשיב 1 הפר את חוק הבחירות. לטענת העותר, המשיב מתעלם 1 באופן שיטתי מחוק הבחירות ועושה כרצונו, תוך שימוש במשאבי ציבור לשם כך.
3. ביקשתי את תגובת המשיב 1. לטענתו, אין בסמכות יו"ר ועדת הבחירות בעיר, תפקידו של העותר, כדי להשפיע על אופן תעמולת הבחירות או לאכוף את חוק הבחירות.

עמוד 1 מתוך 3

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

עוד טען כי העתירה היא כלי לניגוח פוליטי, והעותר פועל בשמו של מועמד אחר המתמודד נגדו בבחירות המקומיות. הוכחה לכך מוצא המשיב 1 באי הגשת עתירות נגד מועמדים וסיעות אחרים, המפרים אף הם, גם לדברי העותר עצמו, את חוקי הבחירות. בתגובתו התייחס המשיב 1 גם למקרים שציין העותר (ראו פסקה 2 לעיל) וטען לגביהם טענות שונות.

הצווים המבוקשים – טענות הצדדים

4. צו המורה על הסרת שלטי תעמולה המודבקים על קירות וגדרות בתים משותפים בתחומי העיר – העותר מצביע על כך שמודעות תעמולה לטובת המשיב מודבקות על קירות וגדרות בתים משותפים, בניגוד להוראות סעיף 9(ב) לחוק הבחירות. העותר טוען שבאי מניעת הדבקת המודעות, ואי הסרתן, פועל המשיב, העומד בראש עיריית אור עקיבא ובראש מחלקת הפיקוח בעיר, בניגוד לסעיף 11 לחוק הבחירות. העותר גם מוסיף כי מעצם תפקידו כראש עיר, חלה על המשיב אחריות רבה עוד יותר למילוי הוראות החוק.

5. המשיב, בתגובתו, טוען כי החריג הקבוע בסעיף 10(א1)(1) לחוק הבחירות, וקובע שתעמולת בחירות מותרת בדירות מגורים, חל בעניין המודעות שנתלו על קירות הבתים המשותפים וגם כן על גדרות של בתים משותפים, ולכן אין כל הפרה בתליית מודעות התעמולה כפי שהן תלויות. המשיב 1 מוסיף גם כי העותר עצמו תולה על גדר ביתו שלטים התומכים במתמודד אחר בבחירות המקומיות בעיר.

6. צו למניעת חלוקת חוברות תעמולה – העותר טוען כי המשיב מחלק בצמתי העיר חוברות צבעוניות בשפות עברית ורוסית, המבטאות את הישגי ראש העיר בשנים 2008-2012. החוברות הופקו לראשונה בסוף 2012 מתקציב העירייה, ועתה מחולקות שוב, כאשר על עטיפתן תמונתו של ראש העיר ומכתבו אל תושבי העיר. העותר טוען כי בכך מפר המשיב 1 את סעיף 2א לחוק הבחירות האוסר על שימוש בכספים של גוף מבוקר בקשר עם תעמולת בחירות.

7. המשיב 1, בתגובתו, טוען כי החוברות הופקו לפני שנה, ובמועד הפקתן והפצתן הראשונה לא הוגשה כל עתירה בעניין זה. כעת, המשיב 1 טוען, מחולקים עודפיהם מאז פרסומה של החוברת, לא בהוראתו או בידיעתו. עוד מדגיש המשיב 1 שהחברות לא מסכמות פעילות ערב הבחירות, וחלוף הזמן מפרסום החוברות גורע מערכן התעמולתי.

עמוד 2 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون، أورشليم القدس، 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

8. צו המונע את יציאת חברי מרכז יום לקשיש באור עקיבא לבית מלון "אסינדה" – העותר צירף לעתירתו הזמנה שהופצה לעובדי ומתנדבי מרכז יום לקשיש בעיר, לבילוי של יומיים, בימים 2-3 באוקטובר, 2013, במלון "אסינדה" בגליל המערבי. בהזמנה נכתב כי ראש העיר וסגנו יפגשו עם הנופשים. פעולות אלה עולות, לפי העותר, כדי תעמולה אסורה בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות אם יתקיים האירוע.
9. המשיב 1, טוען בתגובתו כי העירייה תורמת רק חלק קטן מאוד מתקציבו הכולל של המרכז, והוא מנוהל על ידי עמותה שאינה קשורה לעירייה, "למען הקשיש גיל הזהב אור עקיבא" (להלן: עמותת "למען הקשיש"), אשר לא צורפה כמשיבה לעתירה. לגופו של עניין, ציין כי האירוע תוקצב מתרומה, ואין לו קשר לעירייה או לתעמולת בחירות. המשיב 1 הוסיף כי למרות שהוזמן לאירוע, אין בכוונתו להגיע אליו.
10. ביום 30.9.2013 הורתי לצרף את עמותת "למען הקשיש" כמשיבה 2 לעתירה זו, וביקשתי את תגובתה. לטענתה, האירוע תוקצב מתרומות ואין לו קשר לתעמולת בחירות. מעבר לכך, התחייבה המשיבה 2 שלא לאפשר לאף מועמד פוליטי או נציג מטעם רשימה כלשהי להשתתף באירוע או בפעילות אחרת של העמותה.
11. ביום 1.10.2013 הגיש העותר תגובה בעניין זה, בהמשך לשיחתו עם המשיבה 2. בתגובתו כתב כי יסתפק בכך שאורה למשיב 1 לא להשתתף באירוע.
12. צו המונע את הפצת התוכניה המפורטת את אירועי היכל התרבות בעיר בחודשים ספטמבר – דצמבר 2013 – העותר טוען כי על עטיפת תוכניה זו מופיע סמל העירייה, ובעמוד השני לחוברת, פניית המשיב לתושבים, שכוללת את תמונתו ושמו. היות והיכל התרבות מסוכסד על ידי העירייה והמשיב משתתף בקביעת הנהלתו, הפצת התוכניה עולה כדי תעמולה אסורה בניגוד לסעיף 2א לחוק הבחירות.
13. המשיב 1, בתגובתו, טוען כי גם בעניין זה טועה העותר. העירייה אינה מתקצבת את היכל התרבות, והוא מנוהל באופן עצמאי על ידי עמותת "יפתח" – יחידה לפיתוח כלכלי אור עקיבא" (להלן: עמותת יפתח) וממומן מתרומות.
14. ביום 30.9.2013 הורתי לצרף את עמותת "יפתח" כמשיבה 3 לעתירה זו, וביקשתי את תגובתה. בתגובתה טוענת המשיבה 3 כי החוברת מופצת מדי שלושה

חודשים למנויי היכל התרבות, ומופיעים בה גם דברי הערכה מטעם ראש העירייה לקהל זה. עוד טוענת היא כי העירייה אינה מתקצבת את פעילות היכל התרבות, ושם יינתן צו המניעה המבוקש, לא תוכל המשיבה 3 להפיק חוברת חדשה תחתיה, ומכירות המנויים והכרטיסים לעונה הקרובה בהיכל התרבות ייפגעו, תוך גרימת נזק רב לה.

דיון והכרעה

צו המורה על הסרת שלטי תעמולה המודבקים על קירות וגדרות בתים משותפים בתחומי העיר

15. רק באחרונה עסקתי בשאלת מיקומם של שלטי בחירות על גבי קירות וגדרות של בניינים משותפים (תר"מ 110/20 בנימונו ב' עיריית אור יהודה (29.9.2013)). שם קבעתי, כי החריג בסעיף 10(א1) לחוק אינו חל בשטח משותף של בניין או על שלט שנמצא ברשות הרבים, קרי – על גדר חיצונית הגובלת בשטח ציבורי (השוו: תר"מ 60/03 שינוי נ' דוקורסקי (12.10.2003), השופטת ד' דורנר). תכלית חריג זה, כפי שכבר קבעתי בתר"מ 61/20 עזרא נ' הדר (8.8.2013) היא הגנה על חופש הביטוי הפוליטי של הפרט, ואפשרותו להביעו בתחומי קניינו הפרטי.

16. בעניינינו, צורפו תמונות של שני שלטים לעתירה. אחד מן השלטים נתלה בכירור על גבי גדר חיצונית של בניין. כאמור לעיל, על שלט אשר נתלה על גבי הרכוש המשותף או ברשות הרבים, לא חל החריג הקבוע בסעיף 10(א1) לחוק הבחירות. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 1 לתלות שלטים בניגוד לסעיפים 9(ב) ו-10(א) לחוק הבחירות. השלט השני שהופיע שתמונתו צורפה לעתירה מצוי על קיר בניין מגורים, ונראה מהתמונה כי הוא "גולש" מתחום של דירת מגורים אחת לזו השנייה. ככל שזה המצב, הרי שיש לקבל את הסכמת בעלי דירת המגורים שלשטח "גולש" השלט, לשם תלייתו. ללא הסכמה כזו, גם בעניין זה, לא חל החריג הקבוע בסעיף 10(א1) לחוק הבחירות, ויש להסירו.

שלושת הצווים הנותרים – כללי

17. סעיף 2 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: החוק) אוסר על שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות", וזאת, ללא קשר למועד הבחירות. במסגרת זו פעולה תסווג כתעמולת בחירות על פי מבחן הדומיננטיות (בג"ץ 869/92 זילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)), וככל שמועד

הבחירות קרוב יותר תתחזק ההנחה שמטרת הפעולה היא להשפיע בעקיפין על הבוחר, אף אם לפעולה תכלית העומדת בפני עצמה.

צו למניעת חלוקת חוברות התעמולה

18. אינני מקבל את טענת המשיב 1, כי הפצת החוברת ממשיכה ללא ידיעתו או הוראתו, בעודו הוא מסביר כי הפצתה המשיכה כל העת, מאז פרסום החוברת בסוף שנת 2012. במבחן הדומיננטיות, מצאתי שיש בחלוקת החוברת, שהופקה מתקציב העירייה, ומפארת את הישגי העירייה בארבע מתוך חמש השנים בהן כיהן המשיב 1 כראש העיר, בעיתוי כה סמוך לבחירות, כדי להוות תעמולה אסורה. זאת ועוד, כבר מספר פעמים רב קבעתי כי קיים איסור על כריכה בין משאב ציבור לנבחר ציבור (תר"מ 14/20 חברי סיעת "למען התושבים" במועצת העיר רעננה נ' חופרי, פסקה 30 (16.6.2013); תר"מ 90/20 רשימת "תושבים מובילים אחרת" נ' מועצה מקומית גבעת זאב, פסקה 12 (17.9.2013)), חוברת זו מפרה איסור זה. לפיכך, אני מורה על מתן צו למניעת חלוקת חוברות התעמולה.

צו המונע את יציאת חברי מרכז יום לקשיש באור עקיבא לבית מלון "אסינדה"

19. לאור תגובתו הנוספת של העותר, מתייחר הצורך לדון בבקשה. לעניין השתתפותו של המשיב 1 באירוע, לאחר קבלת תגובות המשיבים, נחה דעתי שהחופשה לא מומנה תוך שימוש בכספי ציבור. עם זאת, רשמתי לפניי את התחייבותו של המשיב 1 שלא להופיע באירוע זה ואת התחייבותה של המשיבה 2 שלא לאפשר את השתתפותו או השתתפות של מתמודדים אחרים באירוע.

צו המונע את הפצת התוכניה המפרטת את אירועי היכל התרבות בעיר בחודשים ספטמבר – דצמבר 2013

20. לאחר קבלת התגובות השונות בעניין זה, מצאתי כי למרות שהיכל התרבות אינו מתוקצב מכספי עירייה, הרי שמתוקף היותו מרכז תרבות עירוני, ובצירוף העובדה שבעמוד הראשון של תוכנייתו מפורסמת ברכת ראש העיר, מתקבל הרושם אצל הקורא, כי מדובר במוסד עירוני לכל דבר ועניין. זאת, יחד עם מועד הבחירות הקרוב, וההשפעה האפשרית שיש למצג המעורבות של ראש העיר בפעילות היכל התרבות, מעלים ספק משמעותי האם אכן לא מדובר בתעמולת בחירות אסורה. בעניין זה ראוי להזכיר את קביעתי העקרונית כי בכל הנוגע לתעמולת בחירות, "כאשר יש ספק אין ספק" (תר"מ 96/20 אברג'יל נ' דהרי (10.9.2013)). לפיכך, על אף הקושי הכלכלי שיש בדבר עבור

המשיבה 3, ולאור העובדה שהיה על המשיב 1 לדעת שאין זה ראוי שפרסום זה יצא לאור, אני מורה על מתן צו המונע את הפצת התוכניה המפרטת את אירועי היכל התרבות בעיר בחודשים ספטמבר – דצמבר 2013. אין מניעה להמשיך ולחלק את החוברת לאחר תום תקופת הבחירות.

הטענות הנוספות של העותר והמשיב 1

21. העותר ציין מקרים נוספים בהם לכאורה הפר המשיב 1 את חוק הבחירות, אך לא ביקש צו בגינם. ככל שהדבר נדרש בעיניו, דרכו פתוחה להגיש עתירה לקבלת צווים בעניין זה, בלא שהבעתי בסוגיות אלה דעה. באשר לטענות השונות של המשיב 1 באשר לעותר, יש לדחותן. נקבע מספר פעמים כי טענות מעין אלה יש להעלות במסגרת עתירה חדשה ולא במסגרת כתב תשובה (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013); תר"מ 68/20 קוניק נ' בן שחר (19.8.2013)).

22. יצוין כי בערבו של יום 30.9.2013, התקבלה תשובת העותר לתגובת המשיב, בלא שביקש רשות להגישה. עם זאת, לפני משורת הדין, עיינתי בתשובה, ולא מצאתי שיש בה כדי לשנות מהחלטתי כפי שניתנה.

23. סוף דבר, ניתנו צווים כמפורט בסעיפים 15, 18 ו-20. לאור הנסיבות, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ז בתשרי התשע"ד (1.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20